

Preventie- en handhavingsplan alcohol gemeente Waalwijk 2016-2019

Preventie- en Handhavingsplan alcohol gemeente Waalwijk 2016 - 2019

InhoudsopgavePagina

Samenvatting 3

Evaluatie Preventie- en Handhavingsplan 2014-2015 4

1. Inleiding 8

1.1. Aanleiding 8

1.2. Inhoud Preventie- en Handhavingsplan alcohol 9

1.3. De link tussen preventie en handhaving 10

1.4. Werkgroep alcohol gemeente Waalwijk 11

2. Alcoholgebruik onder jongeren 12

2.1. Schadelijke gevolgen alcoholgebruik 12

2.2. Cijfers alcoholgebruik in de gemeente Waalwijk 13

3. Ambitie en doelstellingen preventie en handhaving 14

3.1. Ambitie en visie 14

3.2. Doelstellingen 14

4. Rolverdeling en uitvoering: afspraak met ketenpartners 15

5. Pijlers/ acties preventie en handhaving 17

- Pijler 1: Beleid en regelgeving 17

- Pijler 2: Educatie en draagvlak 17

- Pijler 3: Toezicht en handhaving 19

- Pijler 4: Vroegsignalering 22

6. Resultaten 23

7. Financiën 19

8. Evaluatie 24

Bijlage 1. Sanctiemiddelen Drank- en Horecawet

Bijlage 2. Handhavingsstappenplan: categorieën

Bijlage 3. Sanctietabel: alcohol- en horecasanctiebeleid

In dit plan worden de preventieve en handhavingstaken die de gemeente Waalwijk en de maatschappelijke partners uitvoeren rondom alcohol in de periode 2016-2019. In de kern is dit een voortzetting van het beleid dat in 2014 is vastgesteld. Op relevante onderdelen zijn zaken in dit nieuwe Preventie- en Handhavingsplan geactualiseerd.

Gemeenten zijn op grond van de Drank- en Horecawet sinds 2014 verplicht om periodiek een Preventie- en Handhavingsplan (PenH-plan) alcohol op te stellen.

Beoogd doel is om de beleidsterreinen Volksgezondheid en Openbare Orde en Veiligheid te verbinden als het gaat om alcoholpreventie. Dit plan bevat de elementen, die op grond van de wetgeving verplicht door gemeenten vastgelegd moeten worden.

Aan de hand van 4 pijlers, te weten: beleid en regelgeving (1), educatie en draagvlak (2), toezicht en handhaving (3) en vroegsignalering (4), worden bestaande maatregelen genoemd, die worden ingezet ter bevordering van alcoholmatiging bij jongeren. Er worden aanbevelingen gedaan over maatregelen op het terrein van preventie en de wijze waarop in Waalwijk de Drank- en Horecawet gehandhaafd wordt.

Dit plan volgt het eerste PenH-plan alcohol 2014-2015 op. Dit preventie- en handhavingsplan alcohol had een beperkte looptijd tot 2016, omdat het plan voor de volgende periode gelijk moet lopen met het volksgezondheidsbeleid (uitvoering Wet publieke gezondheid). Dit is wettelijk vastgelegd in de Drank- en Horecawet om integraliteit van beleid, en daarmee ook de effectiviteit van beleid, te vergroten. In de nieuwe nota volksgezondheidsbeleid 2016-2019 is 'alcoholpreventie bij jongeren' een van de speerpunten.

Waar het volksgezondheidsbeleid zich voornamelijk richt op een preventieve aanpak, richt de uitvoering van de DHW zich tevens op handhaving. De verschillende aanpakken resulteren in een integrale benadering van dit gezondheidsthema en versterken de resultaten. Er is voor gezorgd dat de uitgangspunten vanuit het lokale volksgezondheidsbeleid 2016-2019 en het preventie- en handavingsplan alcohol 2016-2019 op dit thema op elkaar aansluiten.

Het PenH-plan 2014-2015 is als pilot gestart om gezamenlijk ervaringen op te doen op welke manier de Drank- en Horecawet uitgevoerd moet worden in Waalwijk. In 2015 is het plan geëvalueerd. Aandachtspunten uit deze evaluatie zijn verwerkt in de beleidsuitgangspunten van dit nieuwe PenH-plan 2016-2019.

Dit nieuwe PenH-plan is opgesteld in samenwerking met de partners die ook deelnemen aan de lokale werkgroep alcohol.

Stand van zaken uitvoering preventie en handhaving Drank- en Horecawet.

De gemeenteraad van Waalwijk heeft op 12 juni 2014 de notitie Preventie- en handhaving Alcohol Heusden-Waalwijk 2014-2015 vastgesteld.

Naar aanleiding daarvan is in de gemeente Waalwijk gestart met de uitvoering van de actiepunten die in de notitie zijn opgenomen.

Deze actiepunten zijn:

1. Gerichte controle - acties op het gebied van handhaving
2. Het ondertekenen van de convenant Alcohol met alcoholverstreckende partijen zoals de horeca-exploitanten, supermarkten, slijterijen, sportverenigingen, welzijnsorganisaties (ContourdeTwern, Tavenu, Den Bolder).
3. Activiteiten vanuit de Werkgroep Alcohol.

De gemeente heeft samen met de betrokken partners nu meer dan een jaar ervaring opgedaan met de uitvoering van de wet. Uit de evaluatie komt naar voren dat veel actiepunten goed zijn opgepakt. Ook zijn er actiepunten die beter opgepakt moeten worden. Alle partijen blijven leren van elkaar. De goede punten en de verbeterpunten worden verder opgepakt in de komende periode (2016-2019).

Ad. 1. Gerichte controle – acties op het gebied van handhaving.

In het kader van de Drank- en Horecawet zijn er in Waalwijk een aantal acties uitgevoerd bij:

- Ø Reguliere horeca:
- Ø Para commerciële Instellingen;
- Ø Slijterijen:
- Ø Supermarkten:
- Ø Controles centrum Waalwijk
- Ø Controle evenementen, Carnaval, 80 van de Langstraat.

In totaal zijn er 100 controles uitgevoerd. Uit deze controles zijn geen excessen of ernstige overtredingen naar voren gekomen. Wel zijn er enkele omissies (o.a. administratieve fouten) ontdekt. Deze zijn in samenspraak met de partijen zelf aangepakt. Zodoende hebben alle partijen van elkaar geleerd door de controles.

Naar aanleiding van deze controles zijn er geen processen verbaal opgemaakt.

De controles waren gericht op leeftijd. Er is voor gekozen om de controles vooral op aandachts- en risicolocaties (zie hoofdstuk 5) uit te voeren.

Gelet op de beschikbare middelen kan niet alles worden gehandhaafd en zijn er keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld. Hierbij volgt de uitvoering van de DHW de algemene visie van de gemeente Waalwijk.

- Inwoners staan zoveel mogelijk in hun eigen kracht en er wordt uitgegaan van hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden.
- Jongeren en hun ouders worden waar nodig ondersteund.
- Met betrokken partijen worden afspraken gemaakt over de beleidsuitvoering op zoveel mogelijk op basis van wederzijds vertrouwen.
- De gemeente is niet in staat, en heeft ook niet de wil, om alles te controleren en te handhaven.

Ad.2. Ondertekenen convenant alcohol.

Aan alle drankverstreckende partijen is het convenant Alcohol toegezonden.

Op 2 december 2014 is het convenant Alcohol officieel ondertekend door de drankverstreckende partijen en de gemeente Waalwijk.

De opkomst was goed, maar niet alle partijen waren aanwezig. Wel is aangegeven dat bij afwezigheid verwacht wordt dat partijen de convenant alsnog toesturen aan de gemeente Waalwijk.

Inmiddels zijn er 50 convenanten ondertekend.

- Ø Reguliere horeca: 29 bedrijven
- Ø Para commerciële Instellingen; 18 instellingen

- Ø Slijterijen: 2
- Ø Supermarkten: 1

Om te bevorderen dat meer drankverstrekkende partijen het convenant gaan ondertekenen worden door de afdeling Leefbaarheid, Veiligheid en Handhaving (LVH) van de gemeente Waalwijk de volgende acties ingezet:

- Ø Buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) zullen bij reguliere controles horecagelegenheden gaan bezoeken die het convenant nog niet hebben getekend;
- Ø Boa's nemen tijdens de controles blanco exemplaar mee;
- Ø Nieuwe horecaondernemers tijdens vergunningaanvraag informeren over het convenant;
- Ø Optie: een sticker op de deur bij partijen die meedoen aan het convenant.

Tijdens de bijeenkomst van 2 december 2014 is aan de burgemeester/gemeente verzocht om meer aandacht te schenken aan het feit dat jeugdigen zich verplicht moeten legitimeren. Inmiddels is daar vorm aangegeven door op de gemeentepagina (december 2014) extra onder de aandacht te brengen dat er een wettelijke legitimatieplicht is. Dit wordt telkens bij publicaties rondom de NIX18-campagne vermeld.

Doel van het ondertekenen van het convenant dat er regulier contact ontstaat tussen de alcoholverstrekkende partijen en de partijen uit de lokale werkgroep alcohol. Uit evaluatie is gebleken dat dit nog onvoldoende tot stand is gekomen. Dit betreft een actiepoint voor de werkgroep in de komende periode.

3. Activiteiten vanuit de werkgroep alcohol.

De werkgroep richt zich op het actieprogramma, zoals opgenomen in de PenH-plan alcohol 2014-2015 gemeente Heusden en Waalwijk.

- Ø Er is ingezet op extra acties in het kader van de 80 van de Langstraat. Bij de vergunningverlening aan de organisatie is actief aandacht gevraagd voor de NIX18-campagne. In het bestuurlijk overleg van de 80 van de Langstraat in 2015 is daarop vastgesteld dat de NIX18-campagne duidelijk naar voren komt tijdens de activiteiten. Dit is door alle partijen als positief ervaren en hier zal blijvend aandacht aan worden besteed.
- Ø In de week van de opvoeding in oktober 2014 heeft de gemeentebrede activiteit "op stap met ouders" plaats gevonden. Een interactieve bijeenkomst over opvoeden, alcohol, drugs en veilig uitgaan.

Deze bijeenkomst is goed bezocht door ouders (80 deelnemers). Ook in de Week van de Opvoeding 2015 is deze bijeenkomst georganiseerd. Er is een combinatie gemaakt met de bijeenkomst "Puberbrein" wat heeft geleid tot de bijeenkomst "Pubers en de verleidingen van nu". Deze bijeenkomst is door 84 ouders bezocht.

- Ø In samenwerking tussen Novadic Kentron en CountourdeTwern is op 30 april 2015 een IVA-training gegeven aan vrijwilligers;
- Ø Er zijn signalen dat er een grote groep voetbalsupporters van RKC is die voor de wedstrijd gaat indrinken. In overleg met Halt wordt onderzocht op welke effectieve wijze deze groep gecontroleerd kan gaan worden;
- Ø Er is overleg met het onderwijs om een enquête uit te zetten met als doel te komen tot een 0-meting. Deze 0-meting zal worden gehouden door de GGD.

Het onderwijs is helaas niet bereid om hier aan mee te werken i.v.m. de hectiek die er is in het kader van het Passend Onderwijs. Er is een gesprek aangevraagd met het Samenwerkingsverband de Langstraat;

Ø Er zijn afspraken gemaakt ten aanzien van de handhaving tijdens carnaval.

Dit zijn:

- Boa's bezoeken tijdens de Carnaval de Horecagelegenheden in Waalwijk, Waspik en Sprang-Capelle;
- Tijdens de optocht is actief gecontroleerd;
- Afspraken over preventie richting ouders en jongeren;
- Er is een poster aan de horecaondernemers verstrekt met de tekst: 'PRINS CARNAVAL WEET VAN NIX';
- In het weekblad Waalwijk is een artikel geplaatst: VEILIG WAALWIJK: geen alcohol onder de 18 jaar;
- Ø Onderwijs:
 - Gesprekken n.a.v. screeningsprofielen: op alle vier de voortgezet onderwijs scholen zijn gesprekken gevoerd over alcoholbeleid en lesmaterialen naar aanleiding van de Screeningsprofielen van de GGD. Een aantal scholen hebben hun alcoholbeleid verscherpt en zijn aan de slag gegaan met lessen over alcohol.
 - Gastlessen: Er zijn totaal ruim 20 gastlessen Alcohol uitgevoerd op de VO scholen en het Praktijk-onderwijs, waarmee ruim 500 leerlingen zijn bereikt.

- Ouders: er zijn 3 Puberbrein ouderavonden op de scholen uitgevoerd, met een bereik van 30, 50 en 160 ouders. Verder hebben een aantal scholen het hiervoor ontwikkelde filmpje op de introductie ouderavond voor brugklassers laten zien, en tekst over alcohol in de nieuwsbrieven geplaatst.
- Zomer vol Verleidingen: het Praktijkonderwijs heeft meegedaan met de Zomer vol verleidingen, een interactieve voorlichting met theater over alcohol en seksualiteit. Hiermee zijn +/- 150 leerlingen bereikt.
- Mini symposium Alcohol & Drugs: Op vraag van een aantal scholen een regionaal symposium georganiseerd over Alcohol en Drugs voor VO-scholen. Hoofdt thema was "hoe herken je problematisch middelengebruik bij leerlingen, wat zijn mogelijke vervolgstappen, en wat is de rol van school hierin? Resultaat van dit symposium was dat het onderwerp weer op het netvlies van de scholen staat. Zo gaven de Waalwijkse VO scholen aan dat ze graag meer informatie willen over de (vernieuwde) lesmaterialen.
 - Ø Protocol Vroegsignaleren: Om alle Waalwijkse partijen die met jongeren werken bekend te maken met het landelijke "Protocol signaleren, screening en kortdurende interventie van risicovol alcoholgebruik bij jongeren" is er een training georganiseerd. 24 professionals vanuit voorgezet onderwijs, jongerenwerk, politie, maatschappelijk werk, huisartsen, maatschappelijk werk, Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugdgezondheidszorg, sportverenigingen en HALT hebben deze training gevolgd. Vervolgens is er met deze professionals een sociale kaart voor het doorverwijzen van jongeren met een alcoholproblemen opgesteld.
 - Ø Sportverenigingen: er is gekeken hoe er een alcoholvrije sportomgeving voor de jeugd georganiseerd kan worden. Dit is meegenomen in de Veiligheidsanalyse die Halt uit heeft gevoerd bij vier voetbalverenigingen, er is gekeken of er een koppeling gemaakt kan worden met de Gezonde Sportkantine en of er in de verstrekking van sportsubsidies iets geregeld kan worden. Deze trajecten zijn gestart in 2014-2015 en worden vervolgd.
 - Ø Jongeren campagne Watkiesij: Er is een regionale jongeren campagne gestart met als doel bijdragen aan bewustwording wat wel/niet gezond, veilig en normaal is als het gaat om alcoholgebruik en weerbaarheid vergroten. De jongeren campagne loopt vooral via social media (facebook, instagram, twitter), en is gekoppeld met de fysieke activiteiten gericht op jongeren (gastlessen, zomeract, regionale evenementen).
 - Ø Pubercursus: Negen ouders hebben de cursus "Beter omgaan met je puber" gevolgd, thema alcohol is daar een onderdeel van.

Samenwerking gemeente Heusden

De gemeenten Waalwijk en Heusden hebben samen het PenH-plan alcohol 2014-2015 opgesteld. Beoogd doel was een effectieve samenwerking en een gedeelde inzet van middelen en mankracht. In de afgelopen periode is gebleken dat de inzet van Boa's tussen beide gemeenten naar tevredenheid verloopt. De wens is om deze inzet te continueren.

De lokale werkgroepen Alcohol in beide gemeenten zetten vooral lokale activiteiten uit. Van samenwerking is in de praktijk geen sprake geweest. Wel is de GGD voorzitter van beide werkgroepen. Hierdoor blijft er overzicht en worden ervaringen waar nodig op een effectieve manier gedeeld met elkaar. Het samen opstellen van het PenH-plan alcohol heeft geen meerwaarde opgeleverd. Dit leverde juist extra overleg en afstemming op, waardoor het vaststellen van het PenH-plan complexer werd.

Conclusies evaluatie:

Op basis van de evaluaties worden hieronder de conclusies beschreven. Daarbij worden verbeterpunten aangegeven die als input dienen voor het nieuwe PenH-plan 2016-2019.

1. De controles door de boa's hebben een goede werking.
 - a. Voorstel vervolg: De controles moeten voortgezet worden;
2. Het convenant vergroot de bewustwording onder de drankverstrekkende partijen. Deze partijen komen hierdoor zelf ook met signalen en benodigde aanpassingen vanuit de praktijk.
 - a. Voorstel vervolg: De acties vanuit het convenant worden blijven opgepakt. Partijen die het convenant nog niet ondertekend hebben worden gemotiveerd dit wel te doen.
 - b. Uit evaluatie is gebleken dat structurele afstemming tussen de alcoholverstrekkende partijen en de partijen uit de lokale werkgroep nog onvoldoende tot stand is gekomen. Dit betreft een actiepoint voor de werkgroep in de komende periode.
3. De lokale werkgroep alcohol is voortvarend van start gegaan. Momenteel zijn de lopende acties duidelijk voor alle partijen en is er sprake van samenwerking op dit terrein.
 - a. Voorstel vervolg: Afstemming tussen de partners blijft nodig. Het concreet uitzetten van taken is niet meer nodig aangezien alle partijen weten wat hun aandeel is.
4. De samenwerking met de gemeente Heusden verloopt daar waar nodig en is prettig. Het samen schrijven van het PenH-plan heeft geen meerwaarde opgeleverd.

-
- a. Voorstel vervolg: voortzetting met de gemeente Heusden rondom de activiteiten, maar niet rondom de vaststelling van het nieuwe PenH-plan.

1.1. Aanleiding

Drank- en Horecawet 2013

De Drank- en Horecawet (hierna: DHW) is sinds 2013 van kracht. De belangrijkste doelen van de DHW zijn:

- alcoholgebruik onder jongeren terugdringen;
- alcoholgerelateerde verstoring van de openbare orde verminderen;
- bijdragen aan het verminderen van administratieve lasten.

Sinds 2013 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de DHW. Daarnaast hebben gemeenten bevoegdheden gekregen om het alcoholgebruik terug te dringen door het stellen van aanvullende regels.

Iedere gemeente is bovendien verplicht om een paracommerciële verordening vast te stellen, waarin de schenktijden en de alcoholverstrekking tijdens privébijeenkomsten en bijeenkomsten van derden door verenigingen, stichtingen en kerken wordt geregeld. Op 17 december 2013 heeft de gemeenteraad van Waalwijk besloten tot het vaststellen van 'Regels paracommercie Drank- en Horecawet' door het invoegen van afdeling 8A in hoofdstuk 2 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Deze regels zijn met ingang van 1 januari 2014 in werking getreden en gelden -tot nadere orde- ook voor de periode 2016-2019.

Wijziging Drank- en Horecawet per 2014

In 2014 is de DHW nogmaals gewijzigd op twee punten, te weten:

- de leeftijdsgrens voor verstrekking én voor het bezitten van alcohol (op voor het publiek toegankelijke plaatsen) is verhoogd van 16 naar 18 jaar;
- in artikel 43a DHW is opgenomen dat gemeenteraden periodiek een Preventie- en Handhavingsplan alcohol moeten vaststellen. Dit plan moest de eerste keer voor 1 juli 2014 door de gemeenteraad vastgesteld worden (vastgesteld op 12 juni 2014 door gemeenteraad Waalwijk). Vervolgens moet het plan gelijktijdig worden vastgesteld met de nota publieke gezondheid.

Hierop is besloten om de nieuwe nota publieke gezondheid 2016–2019 en het PenH-plan alcohol 2016-2019 gelijktijdig vast te laten stellen in de eerste raadsvergadering van 2016.

Wet publieke gezondheid

De Wet publieke gezondheid (Wpg) richt zich op de gezondheid van de hele samenleving en op risicogroepen in het bijzonder. Een groot deel van de taken uit de Wet publieke gezondheid is wettelijk bepaald, denk aan infectieziektebestrijding, hygiënezorg of de basistaken van de jeugdgezondheidszorg. In Midden-Brabant voert de GGD Hart voor Brabant deze taken uit in een gemeenschappelijke regeling. Op een aantal vlakken hebben gemeenten meer beleidsruimte en deze nota beschrijft de ambities binnen dit deel, met name op het gebied van preventief gezondheidsbeleid.

De publieke gezondheid richt zich op de preventie van ziektelast. Een derde tot de helft van de ziektelast in Nederland is te beperken door een andere leefstijl. Het Rijk stelt dat de belangrijkste (vermijdbare) gezondheidsbedreigingen voor leefstijl overmatig alcoholgebruik, overgewicht en roken zijn. Door hier preventieve programma's op in te zetten, kunnen we een grote bijdrage leveren aan het beperken van de grootste volksgezondheidsproblemen.

De gemeente Waalwijk heeft hierop, in samenwerking met de overige gemeenten in de regio Midden Brabant, een nota Publieke Gezondheid 2016-2019 opgesteld. Een van de speerpunten van dit gezondheidsbeleid (zowel lokaal als regionaal) is het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren. Dit speerpunt sluit direct aan op de doelen vanuit dit PenH-plan alcohol. Afstemming van beide beleidsterreinen is gewenst om beleidsdoelstellingen te behalen.

Waar het gezondheidsbeleid zich richt op een preventieve aanpak, richt de uitvoering van de DHW zich tevens op handhaving. De verschillende aanpakken resulteren in een integrale benadering van dit gezondheidsthema en versterkt de resultaten. De uitgangspunten vanuit het lokale gezondheidsbeleid 2016-2019 en het preventie- en handhavingsplan DHW 2016-2019 sluiten op dit thema op elkaar aan.

PenH-plan Heusden en Waalwijk 2014-2015

De gemeenten Heusden en Waalwijk hebben voor de jaren 2014 en 2015 een gezamenlijke plan vastgesteld. Dit plan voldeed aan alle wettelijke eisen van de DHW. Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat er voor het nieuwe plan geen meerwaarde is om deze gezamenlijk op te stellen. Waar wenselijk en noodzakelijk wordt wel samengewerkt. Dit nieuwe plan 2016-2019 is wel in overleg met Heusden opgesteld, maar niet gezamenlijk geschreven. Het betreft een voortzetting van bestaand DHW-beleid in de gemeente Waalwijk met actualisatie van relevante elementen.

1.2. Inhoud Preventie- en Handhavingsplan alcohol

Met de verplichting een Preventie- en Handhavingsplan alcohol (hierna: het PenH-plan) vast te stellen stimuleert het Rijk dat gemeenten de beleidsterreinen Volksgezondheid (voorlichting en bewustwording) en Openbare Orde en Veiligheid (beleid en handhaving) verbinden als het gaat om alcoholpreventie. Diverse onderzoeken tonen aan dat integratie en samenwerking tussen beide beleidsterreinen van belang is voor effectieve alcoholpreventie bij jongeren.

Dit PenH-plan is tot stand gekomen door:

- integrale samenwerking op het gebied van regionaal en lokaal gezondheidsbeleid, horecabeleid en handhaving binnen de gemeente Waalwijk;
- de lokale werkgroep alcohol van de gemeente Waalwijk;
- afstemming met de gemeente Heusden.

Het PenH-plan bevat de hoofdzaken van het beleid, dat zich richt op de preventie van alcoholgebruik –vooral onder jongeren– en de handhaving van de wet. Artikel 43a DHW geeft aan dat in het plan in ieder geval moet worden aangegeven:

- a. wat de doelstellingen zijn van het preventie- en handhavingsplan;
- b. welke acties ondernomen worden om alcoholgebruik te voorkomen, vooral onder jongeren en al dan niet in samenhang met andere preventieprogramma's vanuit de Wet Publieke Gezondheid (artikel 2, tweede lid, onderdeel d);
- c. de wijze waarop het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd en welke handhavingsacties in de door het plan bestreken periode worden ondernomen;
- d. welke resultaten in de door het plan bestreken periode minimaal behaald dienen te worden.

Ten aanzien van **preventie** wordt bepaald dat het plan de volgende elementen bevat:

- de hoofdzaken van het preventiebeleid alcohol, vooral richting de omgeving van de jongeren (hier kan bijvoorbeeld gemeld worden op welke subdoelgroepen het beleid zich richt);
- de doelstellingen van het preventiebeleid alcohol;
- welke acties worden ondernomen (specifiek gericht op alcoholpreventie of in samenhang met andere preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering).

Ten aanzien van **handhaving** wordt bepaald dat het plan de volgende elementen bevat:

- de hoofdzaken van het handhavingsbeleid;
- de doelstellingen van het handhavingsbeleid;
- de wijze waarop het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd (hier kan bijvoorbeeld gemeld worden met welke (buur)gemeenten wordt samengewerkt);
- welke handhavingsacties in de door het plan beschreven periode worden ondernomen.

1.3. Delinktussenpreventie en handhaving

Wetenschappelijke studies tonen aan dat een integrale benadering van de problematiek rondom alcohol een cruciaal kenmerk is van effectief alcoholbeleid (Reynolds, 2003). Onderzoek van het RIVM Centrum voor Gezond Leven, het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid STAP en het Trimbos-instituut bevestigt dat beleid op het gebied van alcoholmatiging het meest effectief is als het integraal wordt aangepakt (Mulder, Bovens, Franken & Sannen, 2013).

De belangrijkste pijlers, waarop alcoholbeleid moet zijn gebaseerd, zijn: regelgeving (grenzen stellen), handhaving (grenzen bewaken) en educatie (publiek draagvlak).

Figuur 1. Integraalbeleidsmodel voor effectief lokaal alcoholbeleid (Reynolds, 2003)

De meerwaarde van een Preventie- en Handhavingsplan alcohol is dat de preventieve aanpak vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg) beter aansluit op de handhavingsmaatregelen vanuit de Drank- en Horecawet (DHW). Op beide terreinen worden al veel acties ondernomen, maar de verbinding tussen beiden ontbreekt nog te veel. Door een betere aansluiting en afstemming tussen alcoholpreventie en alcoholhandhaving zijn de uitgevoerde acties elkaar versterken. Door het opstellen van het Preventie- en Handhavingsplan alcohol 2014-2015 zijn de eerste stappen hierin gezet. Het Preventie- en Handhavingsplan alcohol 2016-2019 gaat hierop verder.

Vanwege het belang van een integrale aanpak, die bewezen heeft effectief te zijn, baseren ook wij ons alcoholbeleid op de volgende vier pijlers:

Pijler 1: Beleid en regelgeving

Pijler 2: Educatie en draagvlak

Pijler 3: Toezicht en handhaving

Pijler 4: Vroegsignalering

Deze pijlers of instrumenten zetten we in op de diverse omgevingsfactoren van jongeren. Alcohol gebruik en drinkgedrag zijn geen persoonlijke en bewuste keuze. Drinkgedrag wordt voor een groot deel ook bepaald door de omgeving van de jongeren, zoals de ouders, het onderwijs, het sociale netwerk, maar ook door omstandigheden zoals de geldende maatschappelijke norm, de prijs van alcohol, de beschikbaarheid van alcohol, verkoopregels e.d.

Wij beperken ons als gemeente in dit plan tot die factoren, waarop wij (indirect) invloed kunnen uitoefenen.

1.4. Werkgroep alcohol gemeente Waalwijk

In de gemeente Waalwijk is een lokale werkgroep alcohol actief. In deze werkgroep vervult de GGD Hart voor Brabant (hierna: GGDHvB) namens de gemeente een prominente rol. In deze werkgroep participeren diverse ketenpartners, vertegenwoordigers uit het onderwijs en horecaondernemers (zie hoofdstuk 4).

Dit plan is tot stand gekomen in overleg met deze werkgroep. De jaarplanning van de werkgroep is opgenomen in bijlage 3. Hierin staan de concrete acties die de maatschappelijke partners op dit thema uitvoeren.

Uit de evaluatie van het PenH-plan 2014-2015 blijkt dat de lokale werkgroep alcohol is voortvarend van start gegaan. Momenteel zijn de lopende acties duidelijk voor alle partijen en is er sprake van samenwerking op dit terrein. Afstemming tussen de partners blijft nodig. Het concreet uitzetten van taken is niet meer nodig aangezien alle partijen weten wat hun aandeel is.

Wel krijgt de werkgroep de taak mee om de alcoholverstrekkende partijen in Waalwijk die het convenant Alcohol hebben ondertekent, actiever te betrekken bij de uitvoering van het beleid. Ook zullen er individuele interviews worden afgenomen bij deze partijen om zodoende kwalitatieve informatie op te halen die van belang is bij de uitvoering van dit beleid.

Ook de gemeente Heusden heeft een werkgroep Alcohol. Waar mogelijk en noodzakelijk wordt samengewerkt tussen beide werkgroepen. De GGDHvB is coördinator van beide werkgroepen en houdt het verband en de nuttige uitwisseling van kennis en ervaringen in de gaten.

Terwijl het gebruik van alcohol breed geaccepteerd is, zijn de risico's ervan groot. Epidemiologische gegevens van de GGDHvB tonen aan dat nog steeds veel inwoners van Waalwijk, en met name ook de jongeren, grote hoeveelheden alcohol drinken.

2.1. Schadelijke gevolgen alcoholgebruik

Uit wetenschappelijk onderzoek komt naar voren dat overmatig alcoholgebruik ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt. De hersenen van kinderen zijn nog in ontwikkeling. Het drinken van alcohol op jonge leeftijd is daarom voor hen extra schadelijk. Alcohol kan de ontwikkeling van sommige delen van de hersenen verstoren en dat kan leiden tot blijvende gedragsveranderingen. Naast de directe effecten die alcohol op het lichaam heeft, heeft het ook invloed op latere leeftijd. De kans op alcoholverslaving wordt groter als iemand vroeger begint met drinken. Uit onderzoeken blijkt dat jongeren, die voor hun 13^e beginnen met drinken, een kans van 40% hebben om later verslaafd te raken aan alcohol. Daarnaast vergroot overmatig alcoholgebruik de kans op ongelukken en zorgt het voor maatschappelijke schade zoals overlast, vernielingen en criminaliteit.

2.2 Cijfers alcoholgebruik in de gemeente Waalwijk

Een belangrijk middel om inzicht te verkrijgen in het alcoholgebruik onder de inwoners van Waalwijk is het raadplegen van epidemiologische gegevens van uit de GGDHvB. Dit betreft gezondheidsmonitoren onder Jeugd, Jongeren, Volwassenen en Ouderen.

De gezondheidsmonitor Jongeren wordt naar verwachting later in 2015/begin 2016 uitgevoerd. Hierdoor zijn er in vergelijking met het PenH-plan 2014-2015 nog weinig nieuwe gegevens beschikbaar.

Regionale cijfers Midden Brabant

Ruim de helft (56%) van de ouders van 8 t/m 11-jarigen vindt dat kinderen pas vanaf 18 jaar een glas alcohol mogen drinken. 5% van deze kinderen heeft wel eens alcohol gedronken. Van de tweedeklassers van het voortgezet onderwijs in 2014-2015 (die dus jonger zijn dan 18 jaar) drinkt 13% wel eens alcohol; in het schooljaar 2013-2014 was dit 16%. 30% van de 12- t/m 18-jarigen is een binge drinker en bijna 20% was recent dronken of aangeschoten. (NB. Deze cijfers zijn van de jongerenmonitor zijn uit 2011, op 1 januari 2014 is de leeftijdsgrens voor het drinken van alcohol verhoogd naar 18 jaar).

Situatie gemeente Waalwijk

De afgelopen jaren is er in Waalwijk ingezet op alcoholpreventie bij jongeren. Dit heeft geresulteerd in een structurele inzet op alcoholpreventie, door verschillende disciplines (VO-scholen, jongerenwerk, verslavingszorg, GGD). Toch blijft het alcoholgebruik onder jongeren een aandachtspunt; 16% van de Waalwijkse jongeren in de tweede klas van het voortgezet onderwijs (klas 2VO) geeft aan te drinken. Deze cijfers zijn hoger dan het gemiddelde van de regio Hart voor Brabant (15%).

Comazuipers

Epidemiologische gegevens van de GGDHvB tonen aan dat het aantal "comazuipers" in de periode 2007 - 2015 is toegenomen.

Comazuipers drinken zoveel dat ze buiten bewustzijn raken en niet meer reageren.

Comazuipers zijn het topje van de ijsberg, maar om te voorkomen dat het aantal stijgt, is het noodzakelijk door te gaan met de brede aanpak van het riskant alcoholgebruik door de jeugd. Daarvoor is de inzet

nodig van vooral de ouders, maar ook van de scholen, horeca, politie, sportkantines en de gemeenten. In hoofdstuk 4 zal worden ingegaan op de taakverdeling tussen de diverse partijen.

Cijfers normverandering

Het is niet realistisch om te verwachten dat na invoering van de DHW gelijk al effecten optreden. Het gaat immers om gedragsverandering en de ervaring leert dat deze vorm van verandering jaren duurt. Het streven is dat het de norm wordt dat alcohol onder de 18 ongewenst is.

Hoopgeevende signalen zijn er wel. Landelijk onderzoek toont aan dat steeds meer 18-minners aangeven dat ze geen alcohol drinken (2013: 55%, 2014: 64%). Ook bleek dat steeds meer ouders de sociale norm - het is normaal om niet te roken en te drinken onder de 18 - omarmen (2013: 64%, 2014: 71%) en daar ook steeds vaker afspraken over maken met hun kinderen (2013: 21%, 2014: 31%).

Ook de laatste Jeugdmonitor over het jaar 2013 toont eerste positieve resultaten rondom de houding van ouders en het gebruik van jeugdigen ten opzichte van alcohol.

Veel meer ouders keuren alcoholgebruik onder de 18 jaar af: In 2008 vond 31% van de ouders dat kinderen pas vanaf 18 jaar alcohol mogen drinken, in 2013 is dit percentage gestegen naar maar liefst 60%. In 2013 hadden 116 kinderen van 8 t/m 11 jaar wel eens alcohol gedronken (6%), in 2008 was dit 10%.

2.3 Conclusies onderzoeksgegevens

Aan de hand van de landelijke, regionale en lokale gegevens kunnen de volgende feiten worden opgemerkt:

- de leeftijd van het 1^e glas verschuift, maar in de gemeente Waalwijk drinken nog steeds veel jongeren onder de 18 jaar;
- er zijn veel bingedrinkers (meer dan 5 glazen alcohol per gelegenheid);
- de houding van ouders ten opzicht van het gebruik van alcohol bij jongeren verschuift. Na de invoering van de DHW vindt meer dan de helft van de ouders dat jongeren niet mogen drinken

Nieuwe metingen naar het drinkgedrag onder jongeren zullen meer inzicht geven over de werking van het beleid rondom alcohol. Deze metingen zullen in de periode 2016-2019 plaatsvinden en vormen een belangrijk ijkpunt voor de uitvoering van dit beleid.

In het Preventie- en Handhavingsplan alcohol 2014-2015 zijn de ambities en doelstellingen vastgesteld. Dit PenH-plan 2016-2019 zet deze voort.

3.1. Ambitie en visie

In het verlengde van de DHW richt onze ambitie zich op twee aspecten:

- Gezondheid en welzijn: de negatieve gevolgen van alcoholgebruik op de gezondheid vermijden en beperken. Dit richt zich voornamelijk op de schadelijke effecten bij jongeren;
- Openbare orde: het voorkomen en beperken van schade en overlast door jongeren als gevolg van alcoholverstrekking en -gebruik.

Voor wat betreft de alcoholpreventie kan bovenstaande vertaald worden als integrale visie. Deze luidt als volgt:

3.2. Doelstellingen

Op basis van de DHW kunnen we twee **algemene** hoofddoelstellingen onderscheiden:

- afname alcoholgebruik en de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik door personen onder de 18 jaar;
- afname van dronkenschap (met name tijdens uitgaansavonden in het publieke domein).

Naar aanleiding van de resultaten, die blijken uit de gegevens van de GGD, richten wij ons op de volgende concrete doelen:

- het verder afsluiten van convenanten met de horecaverstrekkingen, waarin zij zich verbinden om maatregelen te nemen, die voorkomen dat aan jongeren onder de 18 jaar alcohol wordt verstrekt;
- blijvend contact met de bestaande convenanthouders over de naleving hiervan;
- ophalen van kwalitatieve informatie bij de convenanthouders d.m.v. interviews;
- uitstellen van de leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol drinken;
- terugdringen van de hoeveelheid alcohol die wordt gebruikt door jongeren tot 18 jaar;
- beïnvloeden van ouders dat zij een belangrijke taak hebben in de opvoeding om jongeren zich bewust te laten zijn van de negatieve effecten van alcoholgebruik op jonge leeftijd.

Vanuit de integrale benadering werken we als gemeenten samen met partners, die vanuit hun eigen verantwoordelijkheid als organisatie ook de opdracht hebben tot het leveren van preventie of handhaving op het terrein van de Drank- en Horecawet.

Op basis daarvan is het van belang om deze in de notitie te benoemen zodat er sprake is van een duidelijke taakverdeling. Wie doet wat en wanneer!

Al deze partijen maken ook onderdeel uit van de lokale werkgroep Alcohol.

Regierol

- De gemeente stelt een keer per vier jaar een Preventie- en Handavingsplan alcohol op;
- De gemeente zorgt voor een integrale aansluiting tussen de uitvoering van de DHW en de Wet publieke gezondheid (regionaal en lokaal gezondheidsbeleid);
- De gemeente maakt jaarlijks afspraken met de GGD HvB over alcoholpreventie- activiteiten;
- Bij het verlenen van vergunningen voor evenementen worden voorschriften opgenomen met betrekking tot verstrekken van alcohol aan jongeren <18 jaar;
- In contacten met sportverenigingen en sociaal culturele centra wijst de gemeente hen op de verantwoordelijkheid tot het nemen alcoholmatigingsmaatregelen.

Uitvoerende rol

- De gemeente draagt zorg voor de uitvoering van het toezicht en de handhaving op basis van het Preventie- en Handavingsplan alcohol;
- De gemeente heeft op het gebied van preventie vooral een faciliterende rol. De uitvoerende rol is weggelegd bij Bureau Halt, Tavenu Jongerenwerk, de GGD Hart voor Brabant en Novadic Kentron, de politie, de scholen en de sportverenigingen.
- De GGD voert vanuit haar basistaken de volgende taken uit: het bijhouden landelijke ontwikkelingen, coördinatie van uitvoering, agendasetting naar de gemeente en politiek en algemeen publiek, aansluiten op wensen en behoeften van doelgroepen en stimuleren van samenwerking met regionale partners;
- De GGD levert gegevens over het alcoholgebruik van jongeren vanuit de gezondheidsmonitoren.
- De GGD coördineert en adviseert over de preventieactiviteiten t.a.v. alcohol, en voert deze ook gedeeltelijk uit.
- De GGD is samen met gemeente de katrekker van de lokale werkgroep alcohol en verzorgt agenda en notulen.
- De politie levert haar bijdrage in het terugdringen van alcohol- en drugsmisbruik in openbare gelegenheden en in het publieke domein. Daarbij ligt de nadruk op het voorkomen van onveiligheid, geweld, vernielingen en het voorkomen van verkeersongevallen;
- De politie vervult een rol in signalering en advisering ten behoeve van het alcoholmatigingsbeleid;
- In voorkomende gevallen, waarbij (strafbare) feiten onder invloed van alcohol zijn gepleegd, treedt de politie in het kader van haar handhavingstaken repressief op en waar mogelijk verwijst zij jongeren door naar Bureau Halt.
- Vanuit de kerntaken van Novadic Kentron levert zij een actieve bijdrage aan de preventieactiviteiten op het terrein van alcoholverslaving en het voorkomen daarvan (o.a. IVA-trainingen geven, protocol vroegsignalering).
- De politie kan jongeren, die onder invloed een overtreding/misdrijf begaan naar Halt verwijzen. Ook voor APV-overtredingen als openbare dronkenschap en in bezit hebben van alcohol in openbare ruimten onder de 18 jaar mag door de Politie naar Halt worden verwezen.
- Districtsmedewerkers van Halt continueren de huidige werkafspraken binnen het reguliere aanbod van Halt en nemen voorlichting over werkwijze en proces mee in hun standaardinstructie naar de politie.

In dit hoofdstuk worden de actiepunten beschreven, die gericht zijn op het bereiken van de (hoofd)doelstellingen van dit plan. Bij het benoemen van deze actiepunten hebben we de onder 1.3 genoemde pijlers als leidraad genomen.

Gemeenten hebben een regierol, als het gaat om het vaststellen van lokaal alcoholbeleid. In de gemeente Waalwijk is de aandacht/het speerpunt alcoholbeleid al opgenomen in het jeugd,- gezondheid,- en handavingsbeleid.

Regionaal en lokaal gezondheidsbeleid

In de nota Publieke Gezondheid 2016-2019 zijn twee speerpunten opgenomen: 'preventie van overgewicht' en 'alcoholpreventie bij jongeren'. Dit laatste speerpunt sluit direct aan op de doelen uit dit PenH-plan. Er is gezorgd voor afstemming en integraliteit tussen beide beleidsvelden.

Regels paracommercie

De gemeente Waalwijk heeft regels over paracommercie opgesteld en opgenomen in de APV. De regels over paracommercie is door de gemeenteraad op 17 december 2013 vastgesteld. In de regels zijn schenktijden opgenomen voor paracommerciële instellingen zoals sportverenigingen en buurthuizen.

Aanvullende regels vanuit Drank- en Horecawet

De DHW geeft meer mogelijkheden om aanvullende regels rondom alcoholverstrekking op te stellen. Ook in de komende periode is bij de gemeente de gedachte dat terughoudend moet worden omgegaan met het stellen van aanvullende regels. Ten eerste moet worden voorkomen dat er extra regels komen,

die niet kunnen worden gehandhaafd, maar ook moet worden bedacht of deze regelgevende mogelijkheden bijdragen aan de doelstellingen.

Evenementenbeleid

Met name het alcoholgebruik door jongeren bij evenementen is reden om voorschriften hierover op te nemen in de te verlenen vergunningen. Een voorbeeld hiervan is de 80 van de Langstraat.

Bij de vergunningverlening voor de 80 van de Langstraat zijn concrete maatregelen opgenomen om overmatig alcoholgebruik bij jongeren tijdens dit evenement te voorkomen. Ook bij andere evenementen zijn deze afspraken standaard geworden bij het afgeven van de vergunning. Dit beleid wordt gecontinueerd.

Zoals als eerder vermeld zijn preventieactiviteiten gericht op de doelgroepen die zich begeven in de omgeving van jongeren. Dit zijn:

- a. alcoholverstrekkers
- b. scholen
- c. ouders

Ad.a. Alcoholverstrekkers

Met de term alcoholverstrekkers worden alle personen bedoeld, die verantwoordelijk zijn voor een adequate naleving van de bepalingen in de DHW.

Dat kunnen zijn: horecaondernemers, paracommerciële organisaties, supermarkten en slijterijen. Van deze partijen (en vrijwilligers) wordt verwacht dat ze de leeftijdsgrens voor de verstrekking van alcohol naleven evenals het verbod op doorschenken bij dronkenschap en toelaten van personen in kennelijke staat van dronkenschap.

Met alcoholverstrekkers is een convenant afgesloten waarin gezamenlijke afspraken worden gemaakt over maatregelen.

De lokale werkgroep gaat de verstrekkers actief benaderen in de komende periode en haalt kwalitatieve informatie bij hen op door middel van interviews.

Ad.b. Ouders

Door de gemeente Waalwijk zijn brieven gestuurd naar ouders van kinderen om ze te informeren en attenderen op de nieuwe regels in de Drank- en Horecawet ten aanzien van de verhoging van de leeftijd van 16 naar 18 jaar.

De landelijke campagne NIX18 is daarbij onder de aandacht gebracht en ook de instrumenten, die digitaal beschikbaar zijn om ouders te ondersteunen bij de opvoeding.

Het stellen van duidelijke regels door ouders/opvoeders zijn geschikte instrumenten om alcoholgebruik tegen te gaan. Uit onderzoek blijkt dat kinderen van ouders, die geen duidelijke regels hebben afgesproken en geen leeftijdsgrens hebben gesteld voor het drinken van alcohol, al op jongere leeftijd beginnen met drinken. Ze drinken bovendien vaker dan jongeren, van wie de ouders wel een leeftijdsgrens hebben gesteld. Het hebben van een goede relatie tussen ouder en kind is wel van groot belang. Een slechte ouder-kind relatie en psychische problematiek of middelengebruik van de ouders zijn risicofactoren. Via diverse relevante kanalen (GGD, verslavingszorginstelling, team WijZ, lokale media, ouderavonden op scholen en in sportverenigingen) worden ouders voorgelicht over een adequate opvoedstijl en worden zij gewezen op ondersteunende websites als www.hoepakjijdataan.nl en www.uwkindenalcohol.nl.

Ad.c. Onderwijs

De school is een belangrijke pedagogische omgeving voor jongeren. Ook als het gaat om alcoholgebruik leren jongeren op school wat wel en niet verstandig is. Gedragsverandering creëren via voorlichtingsprogramma's blijkt lastig zo niet onmogelijk (Babor, 2010). Daarom is het uitgangspunt dat de scholen aandacht besteden aan het thema alcohol door middel van de integrale 'Gezonde school' aanpak. Een onderdeel hiervan is de jongeren te informeren over de risico's van alcoholgebruik. Met name de informatie over wat alcohol met de hersenontwikkeling doet, is bruikbaar hierbij. Dat geldt niet alleen voor jongeren, maar ook voor hun ouders. Scholen worden daarom aangemoedigd om activiteiten voor ouders rond dit thema te organiseren. De GGD HvB is hierin een belangrijke partner om het onderwijs hierbij te faciliteren.

Preventieactiviteiten in Waalwijk

In de gemeente Waalwijk worden diverse preventieactiviteiten uitgevoerd.

In de lokale werkgroep alcohol wordt bepaald aan de hand van de vraag welke activiteiten er in een jaar worden opgepakt. In het overleg van de werkgroep zijn suggesties gedaan voor de komende periode, die verdere uitwerking behoeven. Deze mogelijke nieuwe activiteiten zijn opgenomen in onderstaande matrix.

Bij de bepaling van de preventieactiviteiten zijn de volgende **uitgangspunten** leidend:

- er is sprake van een integrale benadering;

- uitvoering van activiteiten vinden altijd plaats samen met partners;
- activiteiten moeten als primaire doel hebben bewustwording van ouders en jongeren ten aanzien van de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik door jongeren;
- het onderwijs is een belangrijke partner om de jongeren preventief voor te lichten over alcoholgebruik en de consequentie er van.

Wie / wat	Waalwijk
Lokale Werkgroep Alcohol	Partners: -Gemeente -GGD HvB -Voortgezet Onderwijs -Jongerenwerk -Politie -Halt -Novadic Kentron
Alcoholverstrekkers (horeca-exploitanten, paracommercie etc.)	-brieven over DHW > 18 jaar -inspraakbijeenkomsten -stimuleren training barvrijwilligers -voorlichting bij leiders en spelers van sportverenigingen -bewustwording creëren bij besturen van sportverenigingen -reguliere afstemming en interviews met de lokale werkgroep
Ouders	-informatiebrieven aan ouders met jongeren < 18 jaar -ouderavonden (bv. puberbrein) -voorlichting in weekblad -activiteiten opvoedweek -Pubercursus (programma "pittige pubers": workshops voor ouders) -ouderinterventies gekoppeld aan het onderwijs in de vorm van opvoedadviezen -informatie – programma voor leerlingen die van het PO naar het VO gaan
Onderwijs	-gezond schoolaanpak thema Alcohol, roken en drugs: oregelgeving en beleid: alcoholvrije school ouders: ouderavonden, nieuwsbrieven oeducatie: lesmaterialen en gastlessen osignalering: signaleren en doorverwijzen. -elektronische Leeromgeving (ELO) -presentatie tijdens ouderavonden -invoeren protocol Vroegsignalering -overleg met SWV VO over opnemen voorlichting alcohol in lesprogramma (b.v. maatschappij – oriëntatie) -lespakket Frisse start voor brugklas, incl ouderavond en docentent training

De derde pijler heeft tot doel ervoor te zorgen dat de DHW wordt nageleefd. In dit plan ligt het accent op alcoholmatiging bij jongeren. Om die reden ligt de nadruk van de toezicht en handhaving op naleving van de leeftijdsgrens van alcoholverstrekkers.

In Nederland geldt er een beginselplicht tot handhaving. Dit betekent dat het uitgangspunt is dat altijd tegen overtredingen wordt opgetreden. Gelet op de beschikbare middelen kan niet alles worden gehandhaafd en moeten keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld worden. Hierbij volgt de uitvoering van de DHW de algemene visie van de gemeente Waalwijk.

- Inwoners staan zoveel mogelijk in hun eigen kracht en er wordt uitgegaan van hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden.
- Jongeren en hun ouders worden waar nodig ondersteund.
- Met betrokken partijen worden afspraken gemaakt over de beleidsuitvoering op zoveel mogelijk op basis van wederzijds vertrouwen.
- De gemeente is niet in staan, en heeft ook niet de wil, om alles te controleren en te handhaven.

In deze pijler is uitgewerkt waarop we handhaven en hoe.

Beleidskeuze toezicht en handhaving

Gemeente Waalwijk vindt dat naleving van alcoholregelgeving een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alcoholverstrekkers en de gemeenten is. De nadruk ligt daarom op het maken van afspraken en niet op sancties. In de vorm van een convenant worden afspraken over te nemen maatregelen vastgelegd met het doel te voorkomen dat alcohol aan jongeren <18 jaar wordt verstrekt. Deze afspraken zijn een nadere invulling van de belangrijkste verplichtingen uit de wet. Te denken valt aan afspraken over toegangscontrole/identiteitscontrole en de wijze van toezicht.

Het voordeel voor de alcoholverstrekker is dat hij weet wat van hem verwacht wordt en dat bij nakoming van die afspraken de reguliere handhaving buiten beeld blijft. Het voordeel voor de gemeente is dat met naleving van het convenant de belangrijkste bepalingen uit de wet worden nageleefd. Dit vergt naar verwachting minder handhavingscapaciteit.

Om te prioriteiten mede te bepalen onderscheiden we twee categorieën:

1. Aandachtslocatie: locatie, waarbij gebleken is dat de alcoholverstrekker het convenant niet ondertekent of hij zich niet aan de afspraken houdt zoals opgenomen in het convenant.

-
2. Risicolocatie: dit is een locatie, waar verhoogd risico aanwezig is dat jongeren of de alcoholverstrekker in de fout gaan. Bijvoorbeeld locaties, waar veel jongeren samenkomen zoals grote horecagelegenheden en evenementen.

Prioritering toezichtstrategie

Het is noodzaak prioriteiten te stellen. Uitgaande van menskracht en middelen kan niet alles even intensief gehandhaafd worden. Daarnaast is ook niet alles even belangrijk. Alle ge- en verboden uit de DHW zijn daarom ingedeeld in prioriteitsklassen.

Hoogste prioriteit

Onderwerpen/locaties met gevaar voor gezondheid en illegale activiteiten krijgen de hoogste prioriteit. Bijvoorbeeld de risicolocaties of het verkopen van alcohol aan jongeren <18 jaar en het exploiteren van een bedrijf zonder vergunning.

Actie: altijd handhaven

Laagste prioriteit

Administratieve verplichtingen, gedetailleerde verbodsartikelen en nauwelijks voorkomende situaties in Waalwijk krijgen de laagste prioriteit. Bijvoorbeeld de verplichting om de vergunning/aanhangsel in de inrichting aanwezig te hebben.

Actie: niet handhaven, tenzij dit noodzakelijk is (b.v. omdat er klachten zijn).

Gemiddelde prioriteit

Alle overige ge- en verboden krijgen een gemiddelde prioriteit. Bijvoorbeeld de aandachtslocaties of het niet voldoen aan inrichtingseisen.

Actie: handhaven is afhankelijk van de omstandigheden.

Uitvoering toezicht

Het toezicht op de naleving van de DHW moet worden uitgevoerd door een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA), die door de burgemeester is aangewezen en die over een specifiek DHW-diploma beschikt.

De gemeenten Waalwijk heeft één toezichthouder DHW. Hierbij wordt samengewerkt met de gemeente Heusden die ook één toezichthouder DHW heeft. Vanwege de beperkte capaciteit kiezen we ervoor het toezicht gezamenlijk uit te voeren en de toezichthouders DHW in beide gemeenten in te zetten. Dit levert voordelen op voor continuïteit, flexibiliteit en slagkracht.

Het toezicht is allereerst gericht op de naleving van de afspraken uit het convenant. Omdat dit toezicht niet leidt tot sanctiemaatregelen, kan dit toezicht ook uitgevoerd worden door anderen dan de toezichthouder DHW. Hierdoor kunnen we het toezicht flexibeler inrichten.

De controles worden jaarlijks in een handhavingsprogramma opgenomen. Hierbij geldt de in dit beleid opgenomen prioritering als uitgangspunt.

Handhaving

Als een alcoholverstrekker zich niet houdt aan de gemaakte afspraken, die vastgelegd zijn in het convenant, dan valt hij terug in de wettelijke handhaving. De handhaving van de DHW wordt uitgevoerd conform de Brabantse Handhavingsstrategie en het Brabantse Alcohol- en Horecasanctiebeleid (hierna: BAHS).

Brabantse Handhavingsstrategie en Brabants Alcohol- en Horecasanctiebeleid

De gemeente Waalwijk houdt zich aan de "Brabantse Handhavingsstrategie". Deze strategie vormt het algemene kader waarbinnen, ook voor wat betreft de DHW, wordt gesanctioneerd. Het Brabantse Alcohol- en Horecasanctiebeleid (BAHS) is een nadere uitwerking van de "Brabantse handhavingsstrategie". De gemeente zal handhaven conform dit beleid en de bijbehorende sanctietabel.

Sanctiemiddelen Drank en Horecawet

De wettelijke handhavingsbevoegdheid ligt in artikel 125 van de Gemeentewet, in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (met name artikelen 5:21 en 5:32) en in de DHW zelf. Voor de middelen uit de DHW zie bijlage 1.

Voorkeur bestuurlijke boete

De gemeente Waalwijk kiest ervoor om bij een aantal overtredingen de bestuurlijke boete toe te passen. Met de sanctie bestuurlijke boete voelt de overtreder namelijk meteen het effect van zijn fout.

Waalwijk zet primair in op preventie en afspraken met de alcoholverstrekkers over maatregelen. Als een alcoholverstrekker alsnog de fout in gaat en de DHW overtreedt, werkt een lik-op-stukbeleid het beste. De bestuurlijke boete is hiervoor de meest geschikte sanctie.

Sanctiestrategie

Zoals gesteld wordt gehandhaafd volgens de "Brabantse handhavingsstrategie"

De strategie deelt overtredingen grofweg op in 3 categorieën, met elk hun eigen aanpak. De categorieën zijn, van zwaar naar licht:

- *Categorie 0 (spoedeisend)*: Het gaat om urgente, ernstige zaken die direct dienen te worden beëindigd.
- *Categorie 1*: Het gaat om ernstige overtredingen maar er is geen sprake van een acute gevaar.
- *Categorie 2*: Het gaat om de overige overtredingen.

Elke categorieovertreding kent een eigen aanpak. Dit is uitgewerkt in bijlage 2. (handhavingsstappenplan). Opgemerkt moet worden dat in deze handhavingsstrategie het sanctiemiddel bestuurlijke boete niet is opgenomen. Waalwijk kiest ervoor bij een aantal overtredingen de bestuurlijke boete toe te passen.

Bepalen zwaarte sanctie

De hoogte van de bestuurlijke boetes zijn vastgelegd in het Besluit bestuurlijke boete Drank- en Horecawet.

De hoogte van de dwangsom is niet wettelijk bepaald. Deze moet in redelijke verhouding staan tot de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking. Voor de hoogtes van de dwangsom wordt aangesloten bij de BAHS.

Sanctietabel

De in dit beleid gemaakte keuzes over handhaving zijn uitgewerkt in de sanctietabel (bijlage 3). Hierin zijn alle overtredingen uit de DHW opgenomen. Bij elke overtreding wordt de prioriteit, de overtredingscategorie, het toe te passen sanctiemiddel en de hoogte van de op te leggen dwangsom of bestuurlijke boete aangegeven. Daarnaast wordt aangegeven of de sanctie per overtreding of per tijdseenheid is en welke begunstigings(herstel)termijn opgenomen moet worden. Als bij een handhavingsbesluit wordt afgeweken van de sanctietabel, dient dit gemotiveerd te worden.

Resumé toezicht- en handhavingsacties

Uitgangspunt bij toezicht en handhaving is de nadruk te leggen op het maken van afspraken in een convenant in plaats van sanctioneren.

In de periode 2016-2019 worden de volgende acties uitgevoerd:

1. Afspraken uitvoeren vanuit het convenant tussen gemeenten en alcoholverstrekkers;
2. Convenanten afsluiten met partijen die dit nog niet hebben gedaan;
3. Toezien op de naleving van het convenant;
4. Risico- en aandachtlocaties in beeld brengen;
5. Toezicht op risico - en aandachtlocaties en handhaven/ sanctioneren

overeenkomstig de handhavingsstrategie (niet deelnemende partijen en partijen die zich niet aan het convenant houden vormen de aandachtlocaties);

6. Monitoring van de gewenste effecten (plan-do-check-act).

Voor invulling van de pijler Vroegsignalering heeft Novadic Kentron een protocol ontwikkeld voor vroegsignalering. Het protocol beschrijft de werkwijze voor signalering en kortdurende interventies voor jongeren van 12 tot 24 jaar met een verhoogd risico op het ontwikkelen van alcoholproblemen. Professionals, die in hun dagelijkse werk met jongeren werken, gebruiken het 'protocol professionals'. Het protocol van Novadic-Kentron biedt extra handvatten voor signalering en doorverwijzing.

In de periode 2014-2015 is positieve ervaring opgedaan met dit protocol (zie de evaluatie 2014-2015). Geadviseerd wordt om ook in de komende periode te werken met dit protocol.

In hoofdstuk 2 zijn een aantal gegevens weergegeven hoe de stand van zaken is in de gemeente omtrent het alcoholgebruik van jongeren gebaseerd op de gegevens van de GGD HvB.

Aan de hand van de doelstellingen uit hoofdstuk 3 zijn een worden de bestaande beoogde resultaten gecontinueerd.

Beoogde resultaten preventie onder jongeren:

1. De leeftijd, waarop jongeren hun eerste glas alcohol drinken is in de gemeente gestegen;
2. Het percentage jongeren, dat recent alcohol heeft gedronken (in de afgelopen 4 weken), is gedaald;
3. Het percentage ouders die alcoholgebruik onder de 18 jaar afraden of verbieden, is toegenomen;
4. Het percentage jongeren, dat recent dronken of aangeschoten is geweest (in de afgelopen 4 weken), is gedaald;
5. Het percentage binge-drinkers (meer dan 5 glazen alcohol per gelegenheid) is gedaald.

Monitoring

Bij de uitvoering van het eerste PenH-plan bleek een geschikte 0-meting nog te ontbreken. De cijfers van de GGD geven wel enige indicatie van ontwikkelingen op dit beleidsterrein. Echter, er kunnen geen harde verbanden tussen preventie en handhaving en de resultaten gelegd worden. Hierdoor is het nog niet mogelijk om verbeterpercentages te noemen. Om dit in de komende jaren wel te kunnen realiseren, is het nodig om te starten met een 0-meting in de gemeente en een monitoring die uitgebreider is dan de gegevens van de GGD HvB.

De gemeente Waalwijk is reeds in overleg met GGD om ook lokale metingen (kwalitatief en kwantitatief) uit te voeren die tevens ingaan op de beleving van jongeren. Zodoende wordt het beleid van het lokale gezondheidsbeleid 2016-2019 en het Preventie- en Handhavingsplan alcohol 2016-2019 gemonitord via kwantitatieve en kwalitatieve gegevens.

Uitgangspunt van de financiering van deze monitoring is dat de hieruit voortvloeiende kosten worden gedekt uit het lokaal maatwerkpakket en de plustaken van de GGDHvB.

Beoogde resultaten handhaving:

Op het terrein van handhaving kunnen de volgende resultaten worden geformuleerd:

1. De alcoholverstrekkers conformeren zich aan het te sluiten convenant;
2. De risico- en aandachtlocaties zijn in beeld gebracht;
3. Er wordt toezicht gehouden op het naleven van de afspraken, die in het convenant zijn opgenomen.

Monitoring van deze beoogde resultaten gebeurt structureel door de afdeling LVH van de gemeente. In de afgelopen twee jaar is de uitvoering van de DHW budgettair neutraal verlopen. Benodigde personele capaciteit (inzet toezichthouders) wordt ingezet vanuit de reguliere formatie. Voorgesteld wordt om dit ook in de periode 2016-2019 uit te voeren.

Dit is het tweede Preventie- en Handhavingsplan alcohol van de gemeente Waalwijk. Het plan wordt deze keer vastgesteld voor een periode van vier jaar en sluit aan op de nota Publieke Gezondheid.

Hierdoor wordt er integraal beleid vastgesteld voor een periode van 4 jaar.

De evaluaties van de uitvoering van de Wet publieke gezondheid en de DHW zullen tevens integraal uitgevoerd worden. Aan de hand van een evaluatie zal het beleid opnieuw worden bepaald.

In 2017 vindt een tussenevaluatie plaats over de voortgang van de resultaten uit het PenH-plan alcohol en de nota Publieke Gezondheid, zodat bijsturing mogelijk is.

In 2019 evalueren we de totstandkoming, de inhoud en realisatie van de regionale ambities en doelen uit beide nota's en de vraag in hoeverre de maatregelen uit het uitvoeringsplan aan deze ambities en doelen hebben bijgedragen. Deze informatie dient als input voor de volgende beleidsperiode. De informatie uit de tussentijdse evaluatie kan leiden tot tussentijdse aanpassing van beide plannen.

Sanctiemiddel	Artikel	Toelichting
Bestuurlijke boete	44a DHW	Bestuurlijke strafsanctie mogelijk voor bepaalde overtredingen uit de DHW, hoogte van de boete is vastgelegd in Besluit Bestuurlijke boete DHW
Proces-verbaal	strafrechtelijk	De volgende artikelen kunnen alleen strafrechtelijk gesanctioneerd worden: Artikel 20 leden 5 en 6 (aanwezigheid dienstdoend persoon onder invloed) Artikel 21 (alcohol verstrekken wanneer dit tot verstoring van de openbare orde, veiligheid of zedelijkheid zal leiden) Artikel 45 (aanwezig hebben van alcohol door jongeren < 18 jaar op publieke plaatsen) Het Openbaar Ministerie bepaalt de hoogte van de boete.
Intrekken Drank en horecaver-gunning	31 DHW	Intrekking van de vergunning is in enkele genoemde gevallen een verplichting en in andere genoemde gevallen een mogelijkheid.
Schorsen Drank en horecaver-gunning	32 DHW	Schorsing van de vergunning is in bepaalde gevallen mogelijk tot een periode van maximaal 12 weken.
Tijdelijk stilleggen alcoholverkoop in de detailhandel (three-strikes-out)	19a DHW	Tijdelijk stilleggen kan worden toegepast als 3 keer binnen 1 jaar de leeftijdsgrenzen zijn overtreden. Stilleggen kan voor minimaal 1 week en maximaal 12 weken.
Toepassen last onder bestuursdwang	125 Gemeente-wet en afd. 5.3 Algemene wet bestuursrecht	Door feitelijk handelen wordt de overtreding door de gemeente op kosten van de overtreder ongedaan gemaakt.
Opleggen last onder dwangsom	125 Gemeente-wet en afd. 5.4 Algemene wet bestuursrecht	Onder dreiging van het invorderen van een geldbedrag moet de overtreding ongedaan gemaakt worden en/of voortdurend en herhaling worden voorkomen.
Verwijderen van of toegang ontzeggen bezoekers	36 DHW	Toegang tot een ruimte ontzeggen indien in strijd met de DHW alcohol wordt verstrekt.

NB. Niet alle genoemde sancties mogen gelijktijdig worden toegepast.

Overtreding	Acties
Categorie 0	Direct toepassen bestuursdwang "Geen begunstigingstermijn "Afschrift aan Politie

- Categorie 1
1. Bestuurlijke waarschuwing - Voornemen met hersteltermijn bekend maken - Termijn zienswijze bekend maken - Afschrift aan Politie
Indien niet tijdig hersteld:
 2. Sanctiebeschikking (opleggen last onder dwangsom / bestuursdwang) en afschrift aan Politie
Indien niet tijdig hersteld:
 3. Verbeuren en innen dwangsom / uitvoering bestuursdwang
- Categorie 2
1. Brief met hersteltermijn
Indien niet tijdig hersteld:
 2. Bestuurlijke waarschuwing - Voornemen met hersteltermijn bekend maken - Termijn zienswijze bekend maken - Afschrift aan Politie
Indien niet tijdig hersteld:
 3. Sanctiebeschikking (opleggen last onder dwangsom / bestuursdwang) en afschrift aan Politie
Indien niet tijdig hersteld:
 4. Verbeuren en innen dwangsom / uitvoering bestuursdwang

Jaarplanning Activiteitenplan alcohol Waalwijk

Wanneer?	Wat?
Jan	- Benaderen alcoholvertrekkende partijen d.m.v. interviews
Feb	- Carnavalscampagne
Mrt	
April	- Activiteitenweek VO (gastlessen, lesmateriaal) - Themamiddag Streetleague RKC
Mei	- IVA training vrijwilligers (Novadic Kentron) - Ouderavonden PO, Help mijn kind gaat naar het VO
Juni	- Campagne+voorlichting VO Zomer vol verleidingen, incl voorlichting op schoolfeesten/gala's
Juli/augustus	- Supersafe campagne op festivals (regionaal)
Sept	- Ouderavonden VO brugklassen - 80 van Langstraat
Okt	- Ouderbijeenkomst Week vd opvoeding (Puberbrein/Uit met ouders) - Activiteitenweek VO (gastlessen, lesmateriaal)
Nov	- Pubercursus
Dec	Campagne feestdagen

Doorlopend:

- Werkgroep, 2 a 3x per jaar
- Uitwisseling signalen voor handhaving
- VO: Gezonde schoolaanpak (advies beleid, lessen, ouderavonden)
- Jongeren campagne Watkiesjij (regionaal)
- Mogelijkheden sportvereniging uitzoeken: dmv Gezonde sportkantine, project HALT, sportraad.